

Περιγραφή τῆς Σάμου ἐπαινετική

ΠΟΛΛΑΣ νήσους ἐγύρισα, χώρας καὶ πολιτείας
ἀνατολῆς καὶ δύσεως, Εὐρώπης καὶ Ἀσίας,
καὶ εἰς πολλὰς εἶδα πολλὰ καλὰ ὁμοῦ καὶ κάλλη·
δόξαν νὰ ἔχη ὁ θεός, ἡ δόξα του μεγάλη!
ὡσάν τῆς Σάμου τὰ πολλὰ καλὰ καὶ εὐμορφίας, 5
ὡσάν τῆς Σάμου τὰ βουνὰ καὶ τὰς τοποθεσίας
δὲν εἶδασι τὰ μάτια μου, δὲν εἶδασι ποτέ μου,
ὡς τόσον εἶναι θαυμαστὸ νησί, πιστεύσατέ μου,
παράδεισον ἂν τὴν εἰπῆς, ἀληθινὰ τῆς πρέπει,
καὶ γῆν ἐπαγγελίας δὲ ὁπού 'χει μάτια βλέπει. 10
Καὶ τὴν φυτεύει ὁ θεὸς κοντὰ εἰς τὴν Ἀσίαν,
νὰ τὴν τιμήσῃ καὶ μ' αὐτὸ τὴν νῆσον τὴν τιμίαν.
'Εδῶ θωρεῖς, ἀγαπητέ, πλουσίους ἐλαιῶνας,
ἐδῶ θωρεῖς, ἀκροατά, μοσχάτους ἀμπελῶνας,
ὁπού γεμίζει ἡ Φραγκιά καὶ ὄλ' ἡ Μοσχοβία 15
μοσχάτο τὸ σαμιώτικο, νέκταρ τῆ ἀληθεία·
τὴν ὑπερβαίν' ἡ Σκόπελος στὸ μαῦρο δίχως ἄλλο,
ἡ Σάμος στὸ μοσχάτο δέ, ποσῶς δὲν ἀμφιβάλλω.
'Εδῶ, χρυσέ μου μπεγζαδέ, θωρεῖς λόφους, κοιλάδες,
νερὰ πολλὰ, λόγγους πολλούς, γῆν ὄλον πρασινάδες· 20
ἐδῶ θωρεῖς, Ἀλέξανδρε, μετ' ἄκρας ἀπορίας,
ὄρη μὲ σπήλαια πολλὰ, σπήλαια μ' ἐκκλησίας·

ἐδῶ σοῦ κάνει τὸ νησί μὲ τὴν γειτόνισσά του
'Ανατολὴν ἕνα πολλὰ στενὸ ἀντίκρυτά του,
στενώτερο ἀπ' τὸ στενὸ τῆς Πόλης δίχως ἄλλο, 25
κοντότερο ὅμως πολλὰ, ὄχι μακρὸ, μεγάλο·
τόσο στενὸ ὥστε ὁπού ἡ Σάμος κ' ἡ Ἀσία
ἐδέχονταν, καὶ δένεται καὶ νῦν ἐν εὐκολίᾳ·
ὡσάν νὰ πῆς δυὸ ἀδελφές πολλὰ ἠγαπημένες,
μὲ τὴν ἀγάπην τὴν πολλὴν σάν μὲ σχοινὶ δεμένες, 30
καθὼς ποτὲ ὁ Γαλατᾶς καὶ τὸ Βυζάντιόν μας
εἰς τὸν χρυσὸν αἰῶνα μας, ἢ εἰς τὸ ὄνειρό μας.
Κι ἕνα νησί καταμεσῆς μικράκι μ' ἐκκλησίαν
τ' ἀγίου Νικολάου δέ, ἄκουσα λειτουργίαν·
ἐδῶ κοντὰ ἕνα καιρὸν σοῦ εἶχεν ἕνα κάστρο, 35
ὁπού στὸν κόσμον ἔλαμπε ποτὲ σάν ἕνα ἄστρο,
ἐλληνικὸ, παμπάλαιο, πολὺ τῆ ἀληθεία
διὰ τὸ μεγαλεῖον του, καὶ πύργους καὶ τειχία,
μὲ πέτρες μεγαλώτατες αὐτὰ ὅλα κτισμένα,
ἀνδρείας τῆς ἐλληνικῆς καθρέφτης τὸ καθένα. 40
Τὰ βλεπα καὶ ἐθαύμαζα, κι ἐλεεινολογοῦσα
τὸ γένος μας τὸ τωρινό, καὶ ἐδακρυροοῦσα·
καὶ ὄντως ἀνθρωπάρια, πίθηκας, μασκαράδες
ὠνόμαζα τοῦ λόγου μας, κνώδαλα καὶ μαυράδες.
Θέλ' εἶναι βεβαιότατα ὡς τρεῖς χιλιάδες χρόνοι 45
καὶ στέκεται τὸ κτίριο, καὶ φαίνεται δὲν λυόνοι·
καὶ τὰ δικά μας δὲν περνᾷ χρόνος καὶ ἀρχινίζουν
νὰ σπάζουν, νὰ ραγίζωνται, καὶ νὰ κοντοκρημνίζουν·
κι ἔχομεν μίαν ἔπαρσιν ἡμεῖς μὲν οἱ σπουδαῖοι,
πῶς καὶ αὐτὸν τὸν Πλάτωνα περνοῦμεν οἱ χυδαῖοι· 50
οἱ ρήτορες Κικέρωνα, ὁμοῦ καὶ Ἴσοκράτην,
οἱ ἰατροὶ μας Γαληνόν, ἴσως καὶ Ἴπποκράτην,
οἱ φρόνιμοί μας Νέστορα, ἢ καὶ τὸν Παλαμῆδη,

αὐτοὶ δὲ οἱ κτιστάδες μας αὐτὸν τὸν Ἀρχιμήδη.
 Θεέ μου παντοδύναμε, ἢ γνῶσιν νὰ μᾶς δώσης,
 ἢ κἄν νὰ στείλῃς ἀπ' τὴν γῆν ὄλους νὰ μᾶς σηκώσης·
 55
 γιατί καὶ τὴν ἀγίαν γῆν νὰ τὴν καταπατοῦμεν,
 ἀνάξιοι γῆς εἴμεσθεν, ἀνάξιοι νὰ ζοῦμεν.
 Ἐδῶ καὶ μίαν, τέκνον μου, κολώνα σοῦ σηκώνει,
 60
 ὀπού, θαρρεῖς, στὰ σύγγεφα μέσα ἐκεῖ τὴν χώνει,
 καὶ ὑψηλὴν καὶ θαυμαστὴν διὰ τὰ μεγαλεῖα,
 τῶν λίθων ὄντων δώδεκα, τέρας τῆ ἀληθείας·
 τεράστιον ἀληθινὰ εἶναι αὐτὴ ἢ στήλη,
 σωστὰ νὰ τὴν διηγῆθῃ δὲν δύναται κοντύλι·
 65
 ἀπ' τὰ ἑπτὰ θεάματα τῆς γῆς νὰ εἶναι ἓνα
 ἢ στήλη ἔπρεπεν αὐτὴ, ὄντως βεβαιωμένα,
 ἢ κἄν ὄγδοον θεάμα νὰ τὴν ὀνοματίσουν
 τὴν στήλην τὴν σαμιώτικην, καὶ νὰ τὴν ἐψηφίσουν.
 Ἀπὸ μακρόθεν ὥρες δυὸ τὴν βλέπεις καὶ σὲ κρᾶζει
 70
 νὰ πᾶς διὰ νὰ τὴν ἰδῆς θαρρεῖς καὶ σὲ φωνάζει·
 ὁ κάθε ἓνας λίθος τῆς (ἄκουε καὶ νὰ φρίττης,
 καὶ νὰ χαρῆς τὰ μάτια σου, παντοῦ νὰ τὴν κηρύττης)
 ὀκτῶ ἐννέα πιθαμὲς τὸ πλάτος του μετράται,
 εἶναι δὲ σὰν μυλόπετρα πᾶς λίθος καὶ ὀράται·
 75
 πέντε δὲ πάλιν πιθαμὲς τὸ χόντρος ὁ καθένας,
 τοὺς κοίταζα καὶ ἔχασα καὶ τὴν φωνὴν καὶ φρένας·
 ὡσὰν κι ἐμένα ἄνθρωποι πεντέξ νὰ ξαπλωθοῦσι
 ἀπάνω του, ὄλοι ἐκεῖ χωρὶς ἄλλο χωροῦσι·
 καὶ ὡς τριάντα πιθαμὲς τὸ γύρω κάθε λίθος,
 80
 μὲ τό ἔλεγον καὶ ἔλεγα ὅτι πῶς εἶναι μῦθος·
 ὅτι διήγημα ἐκεῖ εἶναι αὐτὴ ἢ στήλη,
 καὶ τὴν ἀκοῦς καὶ τὴν θωρεῖς στοῦ καθενὸς τὰ χεῖλη.
 Ἄτός μου τοὺς ἐμέτρησα μὲ ἔπαινον μεγάλον
 ἐκείνων τῶν κτιτόρων τῆς τῶν θείων, ὅχι ἄλλων,

ἐκείνων τῶν ἡρώων τῆς, τῶν ἀληθῶν ἀνθρώπων,
 85
 τῶν ἀσεβῶν, ἀλλ' εὐσεβῶν κατὰ ψυχὴν καὶ τρόπον.
 Ὅθεν ὁ κτίστης μας θεὸς αὐτοὺς ἐβοηθοῦσε,
 τέτοιες πέτρες σήκωνε, καὶ τὲς οἰκοδομοῦσε·
 καὶ συνεργεῖ κι εὐφραίνεται θεὸς ἐπ' ἀληθείας,
 90
 εἰς τῶν ἀνθρώπων τῶν καλῶν τὰς τέχνας καὶ σοφίας·
 τὰ ἔργ' αὐτῶν τὰ εὐλογεῖ καὶ τοὺς τὰ στερεώνει
 καὶ τοὺς σοφίζει καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐνδυναμώνει.
 Καὶ εἶν' ἐπάνω πανωτὲς πέτρες θηριακωμένες,
 εἰς τόσον ὕψος ὑψηλά, κι ὄλες πελεκημένες
 95
 ὡσὰν νὰ εἶναι κόσκινα ἓνα ἀπάνω τ' ἄλλο,
 ὡσὰν κεφαλοτύρια, πρᾶγμα πολλὰ μεγάλο.
 Δὲν εἶναι δὲ καὶ μοναχὴ, ὑπὲρ τὰς δέκα εἶναι,
 αὐτὸ κάνει τὸν θεατὴν φρίξει καὶ ἐκπλαγῆναι,
 100
 ὅτι δὲν εἶναι μόνον μιά, πλειὸ παρὰ δέκα εἶναι,
 αὐτὴ ὅμως δυνήθηκεν ἕως τοῦ νῦν σταθῆναι,
 θεάμα νὰ ἴναι θαυμαστό, σάλπιγξ καὶ τῆς ἀνδρείας
 τῶν πάλαι προπατόρων μας, ἀλλὰ καὶ τῆς σοφίας·
 καθὼς εἰς τὸ Βυζάντιον ἢ στήλη ἢ σκασμένη
 εἶναι ἀπάνω στὸ τζαρσί, ἢ σιδηροδεμένη,
 105
 κι ἄλλη ἢ μονόλιθος στήλη ἢ ξακουσμένη,
 εἰς τέσσερα ποδάρια προύτζινα ἰσταμένη·
 κήρυκες μεγαλόφωνοι ἢ μὲν Θεοδοσίου,
 Θεοδοσίου
 τοῦ
 μεγάλου
 ἢ δὲ τοῦ Κωνσταντίνου μας ἐκείνου τοῦ ἀγίου,
 ἐκείνων τῶν ἡρωϊκῶν μεγάλων βασιλέων,
 110
 ἐκείνων τῶν βασιλικῶν ἡρώων καὶ ἐνθέων·
 λείψανα τῆς προχθесινῆς δικῆς μας ἐξουσίας,
 ἀγάλματα τῆς κραταιᾶς ἐκείνης βασιλείας,
 στολίσματα τοῦ ἱεροῦ βασιλικοῦ μας θρόνου,
 115
 ὑπὸ τοῦ χρόνου ἄφθαρτα καὶ τοῦ παμφθόρου φθόνου·
 γιατί τ' ἄλλα τ' ἀφάνισε τοῦ φθόνου ἢ πανώλης,

πράγματ' ἀξιοθέατα τῆς βασιλείσης Πόλης
καὶ ὡς καθὼς στήν Αἴγυπτον εἶναι οἱ πυραμίδες
καὶ ὀβελίσκοι οἱ ψηλοί, ἂν καὶ νὰ μὴν τοὺς εἶδες,
ἀφ' ὧν δυὸ τρεῖς ἐσήκωσαν, τοὺς πῆγαν εἰς τὴν Ρώμην
οἱ παλαιοὶ τῆς βασιλείς μὲ λαμπροτάτην γνώμην. 120
Μὲ τὸ νὰ εἶναι δὲ πολλές, καὶ πιάνουν ἕνα τόπον
διὰ παλάτι ἀρκετὸν βασιλικῶν προσώπων,
τοῦ Ξάνθου τὰ παλάτια τώρα τὸν ὀνομάζουσι,
τὸν σπέρνουν ὁμῶς σήμερον, τὸν σπέρνουν καὶ θαυμάζουσι.
Εἶναι κοντὰ στήν θάλασσαν ἐτούτῃ μου ἡ στήλη, 125
ὅπου ὡς τώρα ἐπαινεῖ ἐτούτο τὸ κοντύλι,
ἀπὸ τὸ κάστρο τὸ ρηθὲν μακρὰν ὡς δύο ὥρας,
ὀλίγα δὲ σιμότερα τῆς πρωτευούσης χώρας.
Ἐδῶ θωρεῖς, ἀγαπητέ, καὶ μίαν πεδιάδα,
ὅπου ξαπλόνει τὸ νησί, γεμάτην πρασινάδα, 130
γεμάτην ἀπὸ εὐμορφιά, θαρρεῖς καὶ τὴν κοιτάζω,
καὶ τὸ πολὺ τῆς ἴσωμα στέκομαι καὶ θαυμάζω,
κάστρου καὶ στήλης μεταξύ, ὁμοῦ δὲ καὶ τῆς χώρας
τὸ πλάτος τῆς καὶ μᾶκρος τῆς εἶναι ὡς δύο ὥρας.
Αὐτὴ ὅλη ποτίζεται μὲ δυὸ καλὰ νεράκια, 135
ἀπ' τὰ βουνὰ ἐρχόμενα, καὶ εἶναι παντοῦ ἀλλάκια,
καθὼς καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον διὰ τὸν μέγαν Νεῖλον,
ὅπου τὸν μεταφέρουσι παντοῦ, ὡς πᾶσι δῆλον
ἐδῶ ἔχουν τὰ χωράφια τους, ἐδῶ τ' ἀμπέλιά τους,
ὅσοι τὴν χώρα κατοικοῦν καὶ περιβόλιά τους. 140
Ἐδῶ καὶ τὸν σαμιώτικον λόγον νὰ καταπαύσω,
φιλακροάμον, ἔπρεπε, καὶ ἐσένα ν' ἀναπαύσω,
ὅτι θαρρῶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ λίγ', ἀκροατά μου,
ὅλην νὰ ἐκατάλαβες τὴν ἀρετὴν τῆς Σάμου,
καὶ τὴν καρποφορίαν τῆς καὶ τὴν λαμπρότητά τῆς, 145
καὶ τὰ λοιπὰ τῆς τὰ καλὰ, καὶ τὰ προνόμιά τῆς.

Διότι γράψε μὲ τὸν νοῦν τώρα ἐσὺ καὶ πιάσε
ἀπάνω στὲς κολῶνες μου ὅλες αὐτές, καὶ φτειάσε
ἕνα παλάτι ἄξιον τοιούτων θεμελίων,
ὅπου καθ' ἄλλο νὰ περνᾷ στοῦ κάλλους τὸ πρωτεῖον 150
τὸν βασιλέα ὕστερα πλάσε καὶ κάθισέ τον
στὸν θρόνον τὸν βασιλικὸν καὶ ὡς πρέπει δόξασέ τον,
καὶ δός τον γὰρ βασιλείον ὄχι τὴν Ἰγγλιτέρραν,
τὴν Σικελίαν, τὴν Σαρδίαν, τὴν Κρήτην, ἢ ἑτέραν,
ἀμμή τὴν Σάμον· διατί; διὰ τὴν εὐμορφίαν τῆς, 155
διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς καὶ τὰ λοιπὰ καλὰ τῆς.
Τοιαύτη εἶναι, μπεγζαδέ, κοντολογίς ἡ Σάμος,
τὰ δὲ καλὰ τῆς πλείοτερα παρὰ ὅπου ἡ ἄμμος.
Ἐπρεπ' ἐδῶ λοιπὸν ἐγὼ τὸν λόγον μου νὰ στήσω,
πλὴν μάθε καὶ τὰ ἄλλα τῆς, κρῖμα νὰ σὲ στερήσω. 160
Τὰ εἶδες αὐτὰ, φίλτατε; τὰ εἶδες δίχως ἄλλο
καὶ ἐθαύμασες τὴν Σάμον μου, ποσῶς δὲν ἀμφιβάλλω·
καὶ ἀναμφιβόλως πίστεψες, γιὰτ' εἶναι Σκοπελίτης
ὁ μάρτυς, ὄχι Σάμιος, μάρτυς ψευδῆς παιδί τῆς·
καὶ διατί οἰκοδομὴ τοιαύτη θέλει τόπον 165
τὸν ἐκλεκτότερον τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀνθρώπων.
Δὲν εἶναι μόνον τόσα δὲ τὰ θαύματα τῆς Σάμου,
εἶναι καὶ ἄλλα περισσὰ τοιαῦτ', ἀκροατά μου,
ὅθεν σὺ ἔχεις νὰ ἰδῆς καὶ ἄλλο πλεῖο μεγάλο,
καὶ νὰ θαυμάσης πλείοτερο εἰς τοῦτο δίχως ἄλλο. 170
Ἐδῶ στήν πολυθαύμαστον Σάμον προσωρισμένον
παρὰ τοῦ παντοκράτορος καὶ περιωρισμένον,
ἐδῶ θωρεῖς, πατέρα μου, ἐδῶ θωρεῖς καὶ βλέπεις
θεῖον ἀγιοθέατον, καὶ τὴν ψυχὴν σου τέρπει·
ἐδῶ θωρεῖς, πλὴν ἂν χωρῆς, ἂν εἴσ' ἐκ τῶν ἀξίων, 175
τ' ἅγια θεωροῦνται γὰρ πάλιν ἐκ τῶν ἁγίων,
θωρεῖς ἐδῶ, παμφίλτατε, βλέπεις ἐδῶ, υἱέ μου,

Περὶ τοῦ
ἀγίου λει-
ψάνου τοῦ
Θεολόγου

ἄχ και ἄς ἤμουν ἄξιος κι ἐγὼ γι' αὐτό, θεέ μου,
 τὸ λείψανον τὸ ἅγιον τὸ ἀποκεκρυμμένον 180
 τοῖς πᾶσιν ὡς τὴν σήμερον και τὸ ἐξακουσμένον,
 λείψανον τὸ παρθενικὸν ἐκείνου τοῦ παρθένου,
 τοῦ Θεολόγου μαθητοῦ τοῦ και ἡγαπημένου.
 Αὐτὸ μετέστη, λέγουσιν, εἰς ἓνα τῶν σπηλαίων,
 εἰς ἓνα ὄρος ὑψηλὸν και τῶν πολλὰ τραχέων.
 Και ὅλοι σ' αὐτὸ πείθονται και τὸ ὁμολογοῦσι· 185
 και διὰ τὸ κανδήλιον, ὅπου ἐκεῖ θωροῦσι
 τὴν νύχτ' ἀπὸ τὸ πέλαγος πολλοὶ και προσκυνοῦσι·
 ὅσοι τὸ μέρος πλέουσιν αὐτὸ και τὸ περνοῦσι,
 και διατι ἡ Σάμος μου αὐτὴ ὅπου παινεῖται, 190
 ἀνάμεσα στὴν Ἐφεσον και εἰς τὴν Πάτμο κεῖται,
 ὅπου ὁ Θεολόγος μας με τοῦτες και τὲς δύο
 εἶχε νὰ κάμη πλειότερο ἐν τῷ παρόντι βίω·
 τόσον ὅπου στὴν Ἐφεσον και τὴν Ὑπεραγίαν
 ὁ Θεολόγος ἔφερε, κατὰ τὴν ἱστορίαν,
 και κατὰ τὴν ἐπιστολὴν συνόδου τῆς ἁγίας 195
 πρὸς τὸν λαὸν τῆς Πόλεως, συνόδου Ἐφεσίας.
 Τρίτον ὅτι οἱ ἱερεῖς πάντοτε δὲν ὀκνεοῦν
 ὅλοι κοινῶς τὸν ἅγιον αὐτὸν νὰ μνημονεύουν
 στὸν ὄρθον, στὸν ἑσπερινὸν και εἰς τὴν λειτουργίαν,
 εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν πᾶσαν ἀκολουθίαν, 200
 πρᾶγμα ὅπου δὲν γίνεται εἰς ἄλλας ἐκκλησίας
 Ἀνατολῆς και Δύσεως, μὴν οὔσης συνηθείας,
 ἐδῶ μόνον γινόμενον, και εἰς τὴν Πάτμον πάλιν,
 διὰ τὴν Ἀποκάλυψιν ἐκεῖσε τὴν μεγάλην.
 Φῶς φανερὸ πῶς ὁ θεὸς γιὰ τὸν ἀπόστολόν του 205
 ἐπρόσταξε νὰ λέγεται τ' ὄνομα τὸ δικόν του,
 ἢ εἶναι στὸν παράδεισον, καθὼς τινὲς μιλοῦσι,
 με τὸν Ἥλιαν και Ἐνώχ κι αὐτὸς ἐκεῖ και ζοῦσι·

ἢ, ἂν δὲν εἶναι το ἐκεῖ, εἶναι βεβαιωμένα
 ἐδῶ εἰς τοῦτο τὸ νησί, διὰ τὰ εἰρημένα· 210
 δὲν εἶναι ὁμως δυνατὸν ἐκεῖ νὰ ἀνεβοῦσι
 διὰ κρημνοὺς τοὺς φοβεροὺς νὰ πᾶν νὰ τὸ ἰδοῦσι.
 Πολλοὶ πολλὰ ἐπάσχισαν, πλὴν πάντοτε ματαιίως,
 κανεῖς δὲν ἀξιώθηκεν, ἢ παλαιὸς ἢ νέος.
 Θωρεῖς ἐδῶ δὲ περισσὰ σπήλαια και κελλία 215
 ἀνδρῶν ὁσίων παλαιῶν, και χαίρει ἡ καρδιά·
 ἐκ τούτων ἴσως μπόρεσε καμμιά ψυχὴ ἁγία,
 ἀγάπη πρὸς τὸν ἅγιον μεγάλη και τελεία,
 νὰ τὸ ἰδῇ τὸ λείψανον αὐτό, δυνάμει θεῆς,
 ὅτι ἀλλοιῶς δὲν δύναται δύναμις ἀνθρωπεία. 220
 Και μέσα εἰς τὰ σπήλαια κόκκαλα κι ἐκκλησίαι,
 ὄντας σ' αὐτοὺς τὰ σπήλαια και τάφοι και οἰκίαι,
 μέσα εἰς ἓνα σπήλαιον ἀμμή πολλὰ μεγάλο
 θαρρῶ δὲν εἶναι σὰν αὐτὸ στὴν Σάμον ὅλην ἄλλο·
 ὅτι, νὰ με πιστεύσετε, τῆς Βαλεδὲς τὸ χάνι 225
 τὸ εἰς Κωνσταντινούπολιν αὐτὸ μέσα τὸ βάνει·
 ἂν ἦτον ὑψηλότερο και φωτεινὸ, περνοῦσε
 κεῖνο τὸ μαωράτικο, και μέσα τὸ χωροῦσε,
 κι ἐκεῖνο τοῦ Ὀμήρου δέ, ὅπου ἐκατοικοῦσε
 ὁ κύκλωψ ὁ Πολύφημος και πρόβατα βοσκοῦσε, 230
 και ὁ μαργέλος Ὀδυσσεὺς με τὸ γλυκὸ κρασάκι
 τὸν μαῦρον τὸν ἐτύφλωσεν, ὅπου ἔχε στὸ τλουμάκι.
 Αὐτὸ εὐρίσκεται κοντὰ στὸ κάστρο ὅπου εἶπα,
 και ἔχει ἔμπασμα μικρὸ και φαίνεται σὰν τρύπα·
 εἰς τοῦτο μέσα τὸ λοιπὸν εἶν' ἐκκλησία μία, 235
 ἔξω στὸ ἔμπασμ' ἄλλη μιὰ κ' εἶναι ἡ Παναγία,
 και λέγεται Σπηλιανὴ πρεπόντως Παναγία,
 ἡ χάρις της και ἡ εὐχὴ σκέπη μας, σωτηρία.
 Εἶναι δὲ ἡ εἰκόνα της ἀρχαία και πετρίνη,

τὸ μάκρος δύο σπιθαμές, ἡ πέτρα δὲ κοκκίνη·
 240 ὄπισθεν δὲ τοῦ βήματος, μέσα εἰσὲ λαοκάκι,
 βρύει κι εὐρίσκεται ἐκεῖ γλυκύτατο νερόκι·
 εἰς ἄλλο μέρος πάλιν δὲ εἶναι καὶ δυὸ σκαμμένες
 στέρνες ἀπὸ τὸ παλαιό, μεγάλες, γεμισμένες
 245 ἀπ' τὰ νεροσταλάγματα ὅπου ἐκεῖ σταλάζει
 τὸ μέγα σπήλαιον αὐτὸ ὀλοχρονίς, καὶ στάζει·
 πράγματα ὅπου μ' ἔκαμαν αὐτὲς κ' ἡ ἐκκλησία,
 καὶ νὰ δοξάσω τὸν θεὸν καὶ νὰ 'φρανθῇ καρδιά.
 Μέσα ἐμπαίνοντας ἐγώ, οἱ μετ' ἐμοῦ κρατοῦσαν
 250 μίαν λαμπάδα ὁ καθεὶς, καὶ ἐπεριπατοῦσαν·
 κι ἔφθασα εἰς τὲς ἄκρες του, περιέργως ὡς ὄντας,
 τὴν φυσικὴν μου ἔρεξιν σωστὰ πληροφορῶντας·
 φύσει γὰρ πάντες ἄνθρωποι, φησὶν ὁ Σταγειρίτης,
 ὀρέγονται νὰ ξεύρουσι, καὶ νέος καὶ πρεσβύτης.
 255 Οἱ Σάμιοι γιὰ τὸ πολὺ τὸ βάθος καὶ σκοτίδι
 τρέμουν νὰ τὸ γυρίσουσι, σὰν νὰ 'ναι μέσα φίδι·
 καὶ λέγουν πὼς τὸ σπήλαιον δὲν ἔχει ἄκρην, τέλος,
 καὶ εἶναι μία καὶ αὐτὸ μυθολογία, γέλως.
 Ἡ Ἄντρος νῆσος λέγεται πὼς καὶ ἐκεῖνη ἔχει,
 260 γιὰ τοῦτο Ἄντρος λέγεται, πολλὰ γὰρ περιέχει·
 τέτοια ὅμως σπήλαια δὲν εἶναι, λογιάζω
 οὐδὲ στὴν Ἄντρον, οὐδ' ἄλλοῦ, λογιάζω καὶ σᾶς τάζω.
 Ἐδῶ, ἀφέντη μου, θεωρεῖς καὶ τὸ τοῦ Πυθαγόρα
 τοῦ περιφήμου σπήλαιον, καὶ τότε δὲ καὶ τώρα,
 265 ὅπου ἐκ παραδόσεως ἔχουσιν οἱ Σαμιῶται
 πὼς εἰς αὐτὸ ἀσκήτευεν ὁ Πυθαγόρας τότε·
 καὶ ἡ συνείδησις εὐθύς ἐκεῖ θέλει σε πλήξει,
 καὶ πόσον ἀγιώτερο εἶναι σὲ θέλει δείξει
 ὁ Ἑλληνας φιλόσοφος αὐτὸς ἀπὸ ἐσένα,
 270 καὶ ἐν ταύτῳ ἀπὸ ἐμὲ τὸν ὀκνηρὸν ἐμένα·

ὅπου τὸν κόσμον καὶ ἡμεῖς δὲν τὸν ἀπαρατοῦμεν,
 νὰ πᾶμε ν' ἀσκητεύσωμεν, στὰ σπήλαια νὰ μποῦμεν.
 Μάλιστα ὄντες μαθηταὶ ἐνὸς ὅπου γεννήθη
 275 στὴν φάτνη καὶ στὸ σπήλαιον, καθὼς μᾶς ἱστορήθη·
 καὶ κατοικοῦντες μάλιστα ἐν' ἄλλον κόσμον τώρα,
 280 ὄχι τὸν κόσμον τοῦ σοφοῦ ἐτούτου Πυθαγόρα,
 ὅτι αὐτὸς ὠνόμασε κόσμον τὸν κόσμον λέγω,
 αὐτὸς πρῶτος ὁ ἄνθρωπος, τὸ λέγω δὲ καὶ κλαίγω,
 ὅτι ὁ κόσμος ὅπου νῦν ἡμεῖς τὸν κατοικοῦμεν,
 παραχωρήσει τοῦ θεοῦ, καὶ τὸν περιπατοῦμεν,
 285 χειρότερος ἀπὸ αὐτὸν δὲν ἔμπορεῖ νὰ γένῃ,
 μάρτυρες καὶ οἱ ζωντανοὶ καὶ οἱ ἀποθαμμένοι·
 μάρτυρες δὲ καὶ ἄγγελοι, δαίμονες καὶ στοιχεῖα,
 καὶ τὰ ἀναίσθητα αὐτὰ ὅλα τῇ ἀληθείᾳ.
 Κι ἂν ἀνασταίνονταν αὐτὸς ὁ Πυθαγόρας τώρα,
 290 τοῦ πρῶην κόσμου ὁ νουνός, δὲν ζοῦσε μίαν ὥρα·
 καί, ἂν ἐζοῦσε, παρευθὺς δὲν ἤθελε μιλήσῃ,
 ἤθελε χάσῃ τὴν φωνήν, τὸ στόμα του νὰ κλείσῃ·
 ἤθελε μείνῃ ἄλαλος, βουβὸς δεκαετίαν,
 295 ὄχι καθὼς ἐδίδασκε σιγὴν πενταετίαν.
 Οἱ τρεῖς οἱ φίλοι τοῦ Ἰώβ, βλέποντες πληγωμένον
 αὐτὸν τὸν φίλον τους Ἰώβ, κι ἔτσι καταστημένον,
 ἑπτὰ μέρες δὲν σύντυχαν, ἐδέθηκεν ἡ γλῶσσα,
 καὶ ἡ φωνὴ τους πιάσθηκεν εἰς τὰ κακὰ τὰ τόσα.
 300 Ὁ Πυθαγόρας βλέποντας τὸν κόσμον χαλασμένον,
 διεφθαρμένον πανταχοῦ, κι ἔτσι κατανημένον,
 ὑπόθεσις νὰ βουβαθῇ, νὰ τοῦ δεθῇ ἡ γλῶσσα,
 εἰς τὰ μεγάλα καὶ φρικτὰ κακὰ τοῦ κόσμου τόσα.
 Εὐθύς δ' ὅπου συντύχαινε, ἤθελε τοῦ ἀλλάξῃ
 τὸ ὄνομά του τὸ καλό, δὲν ἤθελε βασιτάξῃ,
 καὶ ἀκοσμίαν βδελυρὰν καὶ ἄκραν ἀκοσμίαν

τὸν ὀνομάσῃ ἤθελε, δίχως ἀμφιβολίαν,
 κοιτάζοντας ὡς πρὸς ἡμᾶς στὴν τὴν μάστιγαν μας κακίαν,
 ὄχι δέ, ὄχι, πρὸς θεόν, πρὸς τὴν δημιουργίαν·
 διότι ὡς πρὸς τοῦ θεοῦ τὴν κτίσιν καὶ σοφίαν, 305
 κόσμον τὸν ὀνομάτισεν ὡς ὄλον εὐκοσμίαν.
 Νὰ ζοῦσεν ὁ Δημόκριτος, τὸν κόσμον νὰ θεωροῦσε,
 ἀπὸ τὰ γέλια ἔσκαζε, βέβαια δὲν βαστοῦσε·
 καὶ πάλιν ὁ Ἡράκλειτος ἢ ἤθελε κτικιάσῃ,
 ἢ ἀπ' τὸ κλάμα τὸ πολὺ αὐτὸς ἤθελε σκάσῃ. 310
 Πρὸς τούτοις βλέπεις μὲ καλὸ εἰς τὸ νησί τῆς Σάμου
 κάμποσα μοναστήρια, ἂν θέλῃς, ἄρχοντά μου.
 Βλέπεις ἐκεῖ στὸ Βλαμαρῆ τὸ τῆς ἁγίας Ζώνης
 τῆς Παναγίας, τῆς χρυσῆς ζώνης ψυχῆς μου μόνης.
 Βλέπεις στὸν Κότζια, μὲ καρδιὰ πολλὰ εὐφραينوμένην, 315
 τὴν Παναγίαν δέσποιναν, τὴν καὶ Φανερωμένην.
 Βλέπεις ἀπάνω στὰ βουνά, μὲ ἄκραν εὐθυμίαν,
 τὴν Παναγίαν τοῦ Βροντᾶ, μέσα στὴν ἐρημίαν.
 Βλέπεις εἰς τ' ἄλλα τὰ βουνά, μὲ εὐφροσύνην πάλιν,
 τὴν Παναγίαν δέσποιναν ὀνόματι μεγάλῃν· 320
 ὦ Παναγία δέσποινα στὰ μοναστήριά σου,
 καὶ εἰς τὰς ἐκκλησίας σου καὶ εἰς τὰ θαύματά σου,
 ἐγέμισε καὶ ἡ στερεῖα καὶ ὅλα τὰ νησιά
 ἀπὸ τοὺς θαυμασίους σου ναοὺς σου, Παναγία.
 Γιατί; γιατί ἐγέμισε καὶ ἡ ἀγιωσύνη 325
 ἢ σὴ τὸν κόσμον ἅπαντα, καὶ ἡ μεγαλωσύνη.
 Πρὸς τούτοις πᾶσιν, ἀδελφέ, βλέπεις τὸ μοναστήρι
 καὶ τοῦ τιμίου μου Σταυροῦ, ὅστις ἡμᾶς συντήρει,
 μ' ἓνα νερὸ πολλὰ πολὺ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν
 ἐξέρχεται ποταμηδὸν καὶ εὐφραίνει τὴν καρδίαν· 330
 καὶ σὲ δροσίζει ὅταν πᾶς, ἔστοντας διψασμένος,
 σοῦ πλύνει καὶ τὸ πρόσωπον, ἔστοντας ἰδρωμένος

ἀπὸ τὸν κόπον τοῦ βουνοῦ, ὅπου τὸ ἀνεβαίνεις.
 καὶ εἰς τὸ μοναστήριον τὸ τοῦ Σταυροῦ πηγαίνεις.
 Καὶ πρέπει, ὅτι καὶ Χριστὸς χθὲς τὸν σταυρὸν βαστῶντας 335
 ἀνέβαινε τὸν Γολγοθᾶ, αἷμα δρωμένος ὄντας.
 Καὶ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ βλέπεις τὸ μοναστήρι,
 οὐ ταῖς πρεσβείαις ὁ θεὸς τὴν Σάμον διατῆρι.
 Βλέπεις καὶ τὰ ἄλλα πράγματα ἄξια θεωρίας,
 αὐτῆς ὅπου σὲ ἐπαινῶ μετ' ἄκρας ἀληθείας. 340
 Βλέπεις ἐδῶ δυὸ ποταμούς, λέγω τοὺς πλεῖο μεγάλους,
 (διότι ἔχει ποταμοὺς ὅμως μικροὺς καὶ ἄλλους,
 ἓνας τρυπᾶ μίαν χοντρὴν πέτραν καὶ διαβαίνει,
 καὶ ἀπὸ πάνω περπατεῖ ἄνθρωπος καὶ πηγαίνει)
 ὅπου σοῦ χύνουν τὰ βουνά πάντα καὶ κατεβάζουν 345
 καὶ εὐμορφίες γιὰ λόγου σου χίλιες κατασκευάζουν·
 εἰς τὰ κατώτερα τῆς γῆς μέρη σὲ κατεβάζουν,
 εἰς τὰς καλύτερες δροσιὰς καὶ χάρες σὲ ἐμπάζουν·
 βουνὸ ἐδῶ, βουνὸ ἐκεῖ, καὶ ἀνάμεσά τους τρέχει
 ὁ ποταμὸς ὀλοχρονίς, καὶ στάσιμο δὲν ἔχει. 350
 Ἐκεῖ δὲ μέσα ὄντας σύ, τί ἀγαπᾶς, εἰπέ μου,
 καὶ δὲν τὸ ἔχεις πλούσιο πάραυτα, μπεγζαδέ μου;
 Ἐκεῖ λοιπὸν πηγαίνοντας διὰ νὰ εὐθυμήσῃς,
 τῆς φυλακῆς τὰ βάσανα διὰ νὰ λησμονήσῃς,
 καὶ ν' ἀνασάνῃς λίγο τι διὰ νὰ μὴ κτικιάσῃς, 355
 θυμούμενος τὰ πάθη σου, καὶ νειότη χρυσῆ χάσης,
 εὐθὺς ὅπου μὲ τ' ἄλογο στὸν τόπον αὐτὸν φθάσῃς,
 στὰ χεῖλη του τὰ δροσερὰ νὰ πάγῃς νὰ πλαγιάσῃς·
 στρώσιμο δὲν χρειάζεσαι, ἔχει ἐκεῖ στρωμένα
 ὁ ποταμὸς λογῆς λογῶν χόρτα χαριτωμένα, 360
 χαριτωμέν' ἀληθινὰ χορτάρια καὶ βαμμένα,
 σοῦ κάνουν ἓνα, μπεγζαδέ, θαῦμα βεβαιωμένα,
 καὶ κόσμον καὶ ἐγκόσμια εὐθὺς νὰ τὰ ξεχάσῃς,

καὶ Μπογδανιά δὲ καὶ Βλαχιά μὴδὲ νὰ ὀνομάσῃς·
 τὲς πίκες, τὰ φαρμάκια ὄλα νὰ τὰ ξεράσῃς· 365
 μὴν ἀποθάνῃς πρὸ καιροῦ, πριχοῦ σὺ νὰ γηράσῃς·
 νὰ ξανανειώσῃς, ἀδελφέ, νὰ ξαναδυναμώσῃς,
 καὶ τῷ Κυρίῳ καὶ θεῷ δόξαν, τιμὴν νὰ δώσῃς.
 Δὲν ἔμπορεῖ ἰατρικὸ, ἔστω τοῦ Νικολάκη,
 δὲν δύναται καθάρσιο, ἔστω καὶ τοῦ Φωτάκη,
 ἀπὸ τὸ πάθος, ἀδελφέ, τόσο νὰ σὲ παστρέψῃ,
 ἀπὸ τὸν πόνο καὶ καϊμὸν τόσο νὰ σὲ γιατρέψῃ,
 καθὼς χόρτο τὸ πράσινο, καθὼς ἡ ἡσυχία,
 καθὼς τρεχάμενο νερό, αὐτὰ τῇ ἀληθείᾳ,
 αὐτὰ διασκεδάζουσι τὴν λύπην τοῦ ἀνθρώπου, 375
 αὐτὰ ἀνοίγουν τὴν καρδιά καὶ ὄψιν τοῦ προσώπου.
 Βλέπεις λοιπὸν κι ἄλλα πολλὰ ἄξια θεωρίας,
 αὐτῆς ὅπου ὑπόκειται, οἴμοι τῆς δυστυχίας!
 μαζὶ μὲ ὄλα τὰ νησιὰ εἰς τὸν ζυγὸν δουλείας
 μιᾶς δουλίδος γυναικός, Ἄγαρ τῆς Αἰγυπτίας. 380
 Εἰς τὸ τζαμί τοῦ Τοπχανᾶ πληρόνει τὸ κατ' ἔτος
 πέντε καὶ εἴκοσι πουγγιά, εἶθε δὲ μόνον φέτος·
 αὐτὴ ὅπου τὸ παλαιὸν βασίλευεν, ἀνθοῦσεν
 ὡς κρῖνον μέσα στὰ νησιὰ καὶ ἔμοσχοβολοῦσεν·
 αὐτὴ ὅπου τὸ παλαιὸν βασίλευε, πετοῦσεν 385
 ὡς ἀετὸς εἰς τὰ ψηλὰ καὶ ἀεροβατοῦσεν·
 αὐτὴ ὅπου ἕναν καιρὸν βασίλευ' εὐτυχοῦσε,
 καὶ τόσα εὐμορφα λαμπρὰ πράγματα ἔμποροῦσε
 μέσα εἰς ὀγδοήκοντα μίλια νὰ ξαπλόνη,
 καθὼς ὁ λόγος μου αὐτὸς ἐδῶ σᾶς φανερώνει, 390
 ὅπου ἐγὼ τὰ σιωπῶ διὰ τὴν συντομίαν,
 ὅπου ἐγὼ τὰ μαρτυρῶ δίχως ζηλοτυπίαν·
 ὅπου ἐγὼ τὰ ἔβλεπα κι εὐφραίνουμον μεγάλως,
 ὅπου ἐγὼ τὰ χάρηκα αὐτὰ οὐδεὶς ὡς ἄλλος·

ὅπου ἐγὼ τὰ ἔφρανθηκα καὶ διὰ τῶν ὀμμάτων, 395
 ὅπου ἐγὼ τ' ἀπόλαυσα καὶ διὰ τῶν πραγμάτων.
 Αὐτὴ μήτηρ ἐστάθηκε καὶ τοῦ προειρημένου
 τοῦ Πυθαγόρου τοῦ σοφοῦ καὶ πολυτιμημένου,
 καὶ τῆς Σιβύλλης τῆς μιᾶς, τῆς ἀπὸ τῆς χορείας ^{Ἡροφίλα}
 τῶν Σιβυλλῶν τῶν θαυμαστῶν ἔνεκεν τῆς σοφίας, ^{ὀνόματι} 400
 καὶ τοῦ ἀρχαίου καὶ σοφοῦ ἐκείνου Κρεωφύλου,
 εἰς τοῦ Ὀμήρου τὸν καιρὸν, καὶ ἔτι τοῦ Χοιρίλου,
 ὅπου μὲ στίχους ἔγραψε, καιρὸν εἰς τὸν ἀρχαῖον,
 τὴν κατὰ Ξέρξου ἐνδοξὸν νίκην τῶν Ἀθηναίων,
 κι ἕνα φλωρὶ στὸν στίχον του πῆρε, θαρρῶ, ἡ γρόσι, 405
 ἀμμὴ ἢ ἐκλαμπρότης σου τί θέλεις νὰ μὲ δώσῃ;
 καὶ πολλῶν ἄλλων καὶ σοφῶν καὶ στρατηγῶν ἀξίων
 εἰς τοὺς καιροὺς τοὺς παλαιοὺς ὀνομαστῶν Σαμίων.
 Αὐτὴ χρημάτισε πατρίς καὶ τοῦ εὐτυχισμένου
 τοῦ Πολυκράτους ἐκείνου, ρηγός τῆς Ξακουσμένου, ^{Ἱστορία}
 ὅτι ποτὲ δὲν ἔλαβε καμμίαν δυστυχίαν, ^{περὶ τοῦ} 410
 ἢ λυπηρὸν συμβεβηκός, ἀλλ' ὄλο εὐτυχίαν.
 Αἰγύπτου δὲ ὁ Ἄμασις, φίλος του ἀκριβός του,
 τὸν ἐσυμβούλευσε σοφῶς διὰ τοῦ γράμματός του
 (ὅτι ἐκεῖνος πρόβλεπε, πὼς μία εὐτυχία 415
 ὡσὰν αὐτὴ, ἔχει κακὰ τέλη τῇ ἀληθείᾳ)
 νὰ κάμῃ εἰς τοῦ λόγου του αὐτὸς νὰ προξενήσῃ
 πρᾶγμα ὅπου κατὰκαρδα αὐτὸ νὰ τὸν λυπήσῃ.
 Ὁ Πολυκράτης πίστευσε, μίαν ἡμέρα παίρνει
 τοὺς ἄρχοντας, καὶ στὸν γιαλὸ κάτω ἐκεῖ τοὺς φέρνει, 420
 ἴσως ἐκάθισε κι αὐτὸς σ' ἐκεῖνο τὸ παλάτι,
 ξεχωριστό, ὡς εἶπαμεν, τῷ κάλλει καὶ τῷ κράτει,
 ἢ ἴσως ἦτονε αὐτὸς κτίτωρ τοῦ παλατίου
 καὶ κολωνῶν τῶν ὑψηλῶν ἐκείνου τοῦ ἰδίου,
 καὶ σιργιανίζοντας μ' αὐτοὺς ἐκεῖ στὸ περιγιάλι, 425

τὸ δακτυλίδι τὸ χρυσὸ ἀπ' τὸ δακτύλι βγάλλει,
 σμαράγδι δακτυλίδι δέ, σμαράγδι δὲ τοιοῦτον
 στήν λάμψι καὶ στὸ σχῆμα του, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πλοῦτον,
 ὥστε ὅπου ἦτον καλὸ διὰ τὸν λυπήση
 οὐ μόνον, ἀμμή δυνατὸν καὶ τὸν ἀρρωστήση· 430
 ἔτυχε καὶ τεχνίτου δὲ δουλειὰ τοῦ πλειὸ ἀρίστου
 εἰς τοὺς καιροὺς τὸτ' ἐκεινοῦς, ἀπ' ὄλους καὶ καλλίστου
 τοῦτο τραβῶντας τὸ λοιπὸν ἀπὸ τὸ δάκτυλόν του,
 τὸ ῥιξεν εἰς τὴν θάλασσα μὲ ἄπειρον καϊμόν του.
 Ἔνας φαράς φαρεύοντας πιάνει ἕνα ψάρι,
 ὁ βασιλέας ἄξιος αὐτὸ γιὰ τὸ πάρη,
 ὅθεν τὸν βασιλέα του πεσκέσι τὸ προσφέρει,
 τὸ πῆραν τὸ πλύνουσι τὸ ψάρι οἱ μαγέροι,
 καὶ σχίζοντάς το ἠύρασι μέσα τὸ δακτυλίδι·
 τρέχει ὁ πρῶτος ἀπ' αὐτοῦς, τῷ βασιλεῖ τὸ δίδει· 440
 ὅθεν ἀφ' οὗ ἐδόθηκε πάλιν τοῦ βασιλέως,
 ὁ βασιλέας ἔκθαμβος ἔγινε καὶ δικαίως,
 καὶ προσκαλεῖ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τοὺς ἐδιηγεῖται
 τὴν ἱστορίαν, ὡς καθὼς ἔγινε, καὶ ἐξηγεῖται.
 Ἐκθαμβοὶ γεγονότες δὲ καὶ ἐκεῖνοι, καὶ δικαίως,
 τὸ ἔγραψεν εἰς τὸν φίλον του τὸν Ἀμασιν εὐθέως·
 ἀντέγραψεν ὁ Ἀμασις, Αἰγύπτου βασιλέας,
 ὅτι, ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας τελευταίας,
 δὲν εἶναι πλέον φίλος του, διὰ τὸ μὴ συμπάθη,
 ἢ καὶ τὸ μὴ συλλυπηθῆ ὕστερον εἰς τὰ πάθη,
 εἰς τὸ κακὸ ὅπου σ' αὐτὸν εἶναι προωρισμένον
 τὸ τοῦ συνέβη τὸν βρῆ, καὶ ἀποφασισμένον. 450
 Κάμποσοι χρόνοι πέρασαν, κ' ἡ ἐνδοξότητά του
 ὡσὰν καράβι πλέοντας μὲ ὅλα τὰ πανιά του,
 καὶ μὴ φυσῶντας ἄνεμος σφοδρὸς καὶ ἐναντίος
 εἰς τῆς ζωῆς τὸ πέλαγος τόσον καιρὸν τελείως, 455

Ἄροίτης, ἕνας ἡγεμὼν ἀπὸ ἐκεῖ κοντὰ του
 τοῦ μέρους τῆς Ἀνατολῆς, τοῦ γράφ' ἡ ἀφεντιά του,
 τὸν πλοῦτον του, τὰ ἄσπρα του, καὶ πάλιν τὸ γυρίση· 460
 διότι ἔβαλε σκοπὸν καὶ εἶχε μελετήση
 τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν διὰ τὸ ἀποστατήση·
 καί, διὰ τὸν σύρη δέ, γράφει, πῶς τοῦ χαρίζει
 τὸ ἡμισυ ἀπὸ αὐτά, αὐτὸς τὰ ὀρίζη,
 τὰ ξοδιάση ἄδεια εἰς τὸ τὸν πολεμήση,
 τὸν κυριεύση τῶν νησιῶν, ὡς θέλει τὸ ποιήση. 465
 Ὁ Πολυκράτης ἀγκαλὰ ἦτονε φορτωμένος
 ἀπὸ φιλαργυρίαν, καί, καὶ δόξαν ὁ καϊμένος,
 καὶ διὰ δυὸ τρία νησιὰ εἶχεν ἐπιθυμίαν
 τὰ ὀρίση πρὸ πολλοῦ, διὰ φιλοδοξίαν,
 μ' ὅλα αὐτὰ δὲν πίστευσεν εὐθύς μὲ εὐκολίαν,
 ἀλλ' ἔστειλ' ἕνα του πιστὸν διὰ πληροφορίαν.
 Τοῦτος πηγαίνοντας ἐκεῖ, ὁ Πέρσης καὶ τεχνίτης,
 ὄχτῳ σακιά ὄλο φλωριά τοῦ δείχνει ὁ Ἄροίτης·
 ὁ Σάμιος τὰ ἀνοιξε, τὰ βλέπει, τὰ πιάνει,
 ἀμμή τὸ χέρι του βαθειά, τὸ κούτζουρο, δὲν βάνει,
 διὰ τὸ πάρη, τὰ ἰδῆ ἂν εἶναι ὡς τὸν πάτον
 ὄλο φλωρι κάθε σακιά, ὡς φαίνεται, γεμάτον
 γιὰ τ' ἦταν μόνον τὰ φλωριά ἀπάνω τους χυμένα,
 πέτρες δὲ ὡς τὸ κεφάλι του τίς εἶχε γεμισμένα,
 γιὰ τὸ πλανέση τὸν πτωχὸν τύραννον Πολυκράτη,
 διὰ κανένα πάθος του, ὅπου αὐτὸς ἐκράτει. 480
 Ἐγύρισεν ὁ ἄνθρωπος, λέγει τοῦ ἀφεντός του,
 ὅτ' εἶδασι τὰ μάτια του καὶ ἔπιασε καὶ ἀτός του.
 Ὁ Πολυκράτης δὲ αὐτὸ τὸ ἀκούση ἐλωλάθη,
 τὸν κρατήση ἄνθρωπος τρόπος καὶ δὲν ἐστάθη·
 ὁ Πολυκράτης καὶ καλὰ πλέον ἐδαιμονίσθη, 485

ἀκούοντας σακκιά φλωριά, καὶ ἐπεριδίσθη·
 ἢ ὥρα τὸν ἐφαίνονταν μέρα κ' ἢ μέρα χρόνος
 ἕως νὰ πάγη νὰ τὰ δῆ αὐτὸς ἀτὸς του μόνος·
 τὸν συντυχαίνουσι συγγενεῖς, τὸν συμβουλεύουσι φίλοι
 νὰ μὴν ὑπάγη, νὰ σταθῆ· τοὺς μάλλιασαν τὰ χεῖλη.
 Ἀμμή ἀκούει ὁ κουφός; βλέπει ὁ τυφλωμένος;
 τυφλώθηκε, κουφάθηκε, πλέον ὁ μαυρισμένος.
 Τὸν Πολυκράτη τίς κρατεῖ; τίς πλειὸ τὸν ἐμποδίζει;
 τὰ ἄσπρα τότε προσκαλοῦν, ὁ φίλος ἄς γκαρίζῃ.
 Τὰ φλωριά μέσ' ἀπ' τὰ σακκιά μιλοῦν καὶ τότε κράζουσι,
 ὡσὰν γαδάροι οἱ δικοὶ καὶ φίλοι ἄς φωνάζουσι.
 Καὶ τὰ σακκιά δὲ περισσά, ὄχτώ, ἀνάθεμά τα,
 καὶ ὄχι γρόσσα μὰ φλωριά ὡς τὴν κορφή γεμάτα·
 καὶ ὄχι τουρβάδες μὰ σακκιά, καὶ μηδὲ κὰν δισάκκια,
 κ' ἴσως μεγάλα τὰ σακκιά, καὶ ὡς τὸν λαϊμὸ φλωράκια.
 Ποῦ συμβουλή πλειὸ νὰ πιασθῆ; ποῦ λόγος νὰ ἰσχύσῃ;
 ποῦ ρήτωρ, ποῦ διδάσκαλος, ὅσο καὶ ἂν πασχίσῃ;
 ὁ χρυσὸς στέκει καὶ μιλεῖ, καὶ πλειὸ Ἀριστοτέλης
 ἀκούεται; κοντολογῆς, χρυσέ μου, τί τὰ θέλεις;
 Ὁ Πολυκράτης ἀκρατής, τοῦ ἀξιώματός του
 ἀνάξια κινούμενος καὶ τοῦ ὀνόματός του,
 δίχως πτερὰ καὶ δίχως νοῦν εὐθὺς εἶχε πετάξῃ,
 καὶ εἶχε πάγη τὰ σακκιά μὲ τὰ φλωριά ν' ἀρπάξῃ.
 Ὁροίτης ὅπου πρόσμενεν αὐτὸς πότε νὰ φθάσῃ,
 ἐπρόσταξε καὶ πάραυτα τὸν εἴχασι κρεμάσῃ·
 καὶ ἔπαθε τὸ ἴδιον, ὅπου τῇ ἀληθείᾳ,
 ὁ Πολυμήστωρ ἔπαθεν. Ἴδου ἡ ἱστορία.
 Τῆς Θράκης ἦτον βασιλεὺς, ὁπότεν τὴν Τρωάδα
 ἐπολεμοῦσε παλαιὰ Ἑλλήνων ἡ ἀρμάδα·
 Πρίαμος δὲ ὁ βασιλεὺς Τρωάδος, θεωρῶντας
 τὸν τῆς Τρωάδος κίνδυνον, καὶ ὡς πρέπει προνοῶντας,

490

495

500

505

510

515

Ἱστορία
περὶ τοῦ
Πολυμήστορος

ἐμάζωξε τὸν πλοῦτον του, ὄλους τοὺς θησαυροὺς του,
 καὶ παλαιοὺς καὶ πατρικοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς δικούς του
 καὶ τοὺς ἐστέλνει εἰς αὐτόν, ὡς φίλον του πιστόν του,
 μὲ τὸν Πολύδωρον υἱὸν τὸν πλειὸ μικρότερόν του·
 ὅπου, ἂν ἴσως καὶ παρθῆ τὸ κάστρο του ἢ Τροία,
 καὶ ἂν ἴσως ἐξολοθρευθῆ, χαθῆ κ' ἡ βασιλεία,
 μένοντας τοῦτος ζωντανὸς ἀπ' τὸ δικό του γένος,
 νὰ ἀπεράσῃ τὴν ζωὴν καλῶς, εὐτυχημένως,
 τὸ πατρικὸν βασίλειον πάλιν νὰ τ' ἀναστήσῃ,
 καὶ τὴν Τρωάδ', ἂν ἀγαπᾷ, νὰ τὴν ἀνακαινίσῃ.
 Ὁ Πολυμήστωρ τὸ παιδί, ὅσον καιρὸ βαστοῦσε
 τὸ κάστρο, τὸ ἐκοίταξε καλὰ καὶ τὸ τιμοῦσε·
 εὐθὺς δὲ ὅπου πάρθηκεν, ἐκυριεύθ' ἡ Τροία,
 καὶ ἀφανίσθηκε μαζί ὅλη ἡ βασιλεία,
 τὸ σφάζει ὁ ἀπάνθρωπος, τὸ σφάζει τὸ καϊμένο,
 καὶ τὸ κορμὶ στὴν θάλασσα τὸ ἔρριξε σφαμένο·
 καὶ ἔτζι ἐξουσίασεν ὁ ἄνομος τὸν πλοῦτον,
 καὶ ἐθάρρεψε πῶς γλύτωσε καὶ τὸν κανόνα τοῦτον.
 Ἀφ' οὗ ὁμως κυρίευσαν οἱ Ἕλληνες τὴν Τροίαν,
 τὴν ἔκαψαν, τὴν ρήμαξαν, κατὰ τὴν ἱστορίαν,
 τὸν Πρίαμον καὶ τοὺς υἱοὺς ὄλους τοὺς θανατόνουν,
 καὶ ὄλους, πλὴν τῶν γυναικῶν, ὅπου τὲς ἐσπλαβόνουν,
 καὶ τὲς διαμοιράζονται, κατὰ τὴν διορίαν
 τοῦ νόμου τοῦ πολεμικοῦ καὶ τὴν νομοθεσίαν.
 Μέσα στὲς σκλάβες τὸ λοιπὸν ἦτον καὶ ἡ Ἐκάβη,
 Τρωάδος ἡ βασίλισσα, σκλάβη τὴν εἶχαν λάβει·
 δὲν εἶχαν ὁμως σηκωθῶν ἀκόμη νὰ ἐλθοῦσι
 καθέννας εἰς τὸν τόπον του, νὰ διασκορπισθοῦσι,
 εἰς τὸ ἀντίκρυ θρακικὸν μέρος τῆς βασιλείας
 ἦταν τοῦ Πολυμήστορος διὰ τυχούσας χρείας,
 καὶ ἔρχεται τὸ λείψανον ἴσια τὸ σφαμένο

520

525

530

535

540

545

ἐκεῖ πού 'ταν οἱ Ἕλληνες, σὰν νά 'τονε σταλμένο· 550
 Ἐκάβη ἢ βασίλισσα τὴν ὥραν τὴν ἰδίαν
 ἔστειλεν εἰς τὴν θάλασσαν ἐκεῖ κοπέλαν μίαν,
 νερὸ νὰ πάρῃ νὰ ἐλθῇ, ὅπου μ' αὐτὸ νὰ πλύνῃ
 τῆς Πολυξένης τὸ κορμί, ὅπου 'χε σφαχθῆ κείνη
 (καὶ τούτῃ θυγατέρα της) στὸ μνήμα τ' Ἀχιλλέως, 555
 μὲ τὸν τοῦ Ἀγαμέμνονος λόγον τοῦ βασιλέως·
 ἐπῆγεν ἡ κοπέλα δέ, τὸ λείψανο κοιτάζει,
 καί, ὡς ἐδύνατο τραβᾶ καὶ ἔξω τὸ ἐβγάζει.
 Βλέποντας δὲ Πολύδωρον, τὸ αὐθεντόπουλόν της,
 εἰς τὴν Ἐκάβην τό 'φερε στὸν ὦμον τὸν δικόν της· 560
 ἐκείνη τοῦτο νὰ ἰδῆ δέρνεται καὶ κτυπᾶται,
 καὶ πῶς πλεῖο νὰ ἐκδικηθῆ στέκεται, συλλογᾶται.
 Δὲν τὴν ἐλύπησε θαρρῶ ὁ θάνατος τῶν ἄλλων
 τέκνων, ἀνδρός, κ' ἡ συνδρομὴ τῶσων κακῶν μεγάλων,
 ὅσο τὴν λύπησεν αὐτὸ τὸ πάθος τοῦ παιδιοῦ της, 565
 μὲ τὸ νὰ ἔγιν' ἐκ χειρὸς τοῦ φίλου τοῦ πιστοῦ της·
 καὶ ἔπεσεν εἰς συλλογὴν πῶς νὰ τὸν ἐκδικήσῃ,
 εἰς τὴν ἀσέβειαν αὐτὴν πῶς νὰ τὸν τιμωρήσῃ,
 νὰ στηλιτεύσῃ τὸ κακὸν καὶ νὰ τὸ θεατρίσῃ,
 νὰ φρονιμεύσῃ μὲ αὐτὸ πολλοὺς νὰ σωφρονίσῃ. 570
 Τέλος ἐσυλλογίσθη καὶ στέλνει καὶ τὸν κράζει,
 ἐδῶ, στοχάσου, μιά γυνὴ σὰν τί κατασκευάζει,
 πῶς ἔχει λόγον νὰ τὸν πῆ καὶ νὰ ἐλθῇ ταχέως,
 μὲ τὰ παιδιά του δὲ μαζί, νὰ μὴν κάμῃ ἀλλέως.
 Ἔτρεξε μὴν ἠξεύροντας ἐκεῖνος ὁ καίμενος, 575
 πῶς βρέθη ὁ Πολύδωρος εἰς τὸν γιαιλὸ σφαμένος·
 ἔτρεξε καὶ ἀπατηθεὶς μὲ κάποιες ἐλπίδες,
 ὅμως ὁ μαῦρος ἔπεσε στὰ φίδια, στὲς ἀσπίδες·
 ὡς Πολυκράτης ὁ ρηθεὶς ἔτρεξε παρομοίως,
 διὰ τὴν φούρκα ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος καὶ ἀθλιῶς· 580

ἔτρεξε γιὰ νὰ παιδευθῆ, διότι ἐβοοῦσε
 ὁ φονευθεὶς Πολύδωρος, καὶ κρίσιν ἔζητοῦσε·
 τοῦ εἶπεν ἡ Ἐκάβη δέ, πῶς εἶχε του μηνύσῃ,
 βίος κρυμμένο εἰς τὴν γῆν διὰ νὰ τοῦ μιλῆσῃ, 585
 ὅπου εἰς τὰ βασιλεια ὄντας, τὸ εἶχε χάσῃ
 ἀντάμα μὲ τὸν ἄνδρα της, διὰ νὰ τὸ γλυτώσῃ.
 Ὁ Πολυμήστωρ χάρηκε τὸν λόγον της ν' ἀκούσῃ,
 καὶ εἶπεν· ὅσα ἤλπιζα ἐλπίζω νὰ ἐβγοῦσι·
 κι ἐσυλλογίζετο ἐκεῖ ὄχι σαυαῖα ἐτοῦτος, 590
 ἀμμὴ ἀμάξια, ὡς πολὺς, βασιλικὸς ὁ πλοῦτος.
 Ἔμπα δὲ εἰς τὴν τέντα μου, διὰ νὰ σὲ χαρίσω
 ἄσπρα καὶ τζεβαέρια, νὰ σὲ τὰ ἐγχειρίσω,
 ὅπου τὰ πῆρα βγαίνοντας ἀντάμ' ἀπ' τὴν Τρωάδα,
 κ' ἔτ'ζι τὸν μπάζει σὰ γαμπρὸ μέσα εἰς τὴν παστάδα. 595
 Μέσα ἐκεῖ ἦτανε δὲ οἱ νύφες στολισμένες,
 μὲ ξύλα καὶ μὲ σίδερα ὄλες ἀρματωμένες,
 καὶ ἔτρεξαν ἀπάνω του ὡσὰν τὲς καλιακοῦδες,
 κι ἔπεσαν καὶ τὸν πλάκωσαν ὄλες τους σὰν ἀρκοῦδες·
 ἐκεῖνος δὲ καὶ μοναχὸς καὶ δίχως ἄρμα ἕνα,
 καὶ τὰ παιδιά του ἦτανε, μικρὰ πλὴν τὰ καίμενα· 600
 οἱ ἄνθρωποι οἱ δοῦλοι του εἶδον καὶ καμμίαν
 δὲν εἶχαν εἰς τῶν γυναικῶν αὐτὴν τὴν πανουργίαν.
 Ὁ Ἀγαμέμνων βασιλεὺς ἤξευρε τὴν αἰτίαν,
 τὴν εἶπεν ἢ βασίλισσα καὶ εἶχεν ἠσυχίαν·
 ὁ Πολυμήστωρ φώναξε, μὰ τίς νὰ βοηθήσῃ;
 πάλεψεν, ἀντιστάθηκε, ποῖον δὲ νὰ νικήσῃ;
 μὴ γὰρ καὶ ἦτον μιά ἢ δύο, ἐκεῖνες ὡς τριάντα
 ἦτανε, ὅμως ἦτανε λογιᾶζω καὶ σαράντα,
 ὄλες ἀνδρογυναῖκες δέ, ὄλες ἀνδρειωμένες,
 καὶ ἀντρειωμένων δὲ ἀνδρῶν, καὶ ὄλες θυμωμένες 610
 γιὰ τὴν σκλαβιά, γιὰ τὸν καῖμό, καὶ διὰ τῶν ἀνδρῶν τους

τὸν θάνατον τὸν ἄωρον, μαζί και τῶν παιδιῶν τους.
 Ἐγνώρισε τὸ σφάλμα του ἐκεῖ πλειὸ ὁ καϊμένος,
 ὁμως ἀδιαφόρητα, ἤτονε πλειὸ πιασμένος
 εἰς τὴν παγίδα σὰν πουλί, στὸ δίκτυ σὰν τὸ ψάρι,
 σὰν τὸ καράβι τὸ πτωχὸ στὸν σκύλο τὸν κουρσάρη.
 Εἶδε τοῦ λόγου του κακά, εἶδε πῶς ἀπατός του
 μπῆκε στὸν ἄδη ζωντανός, μὰ πλειὸ τί ὄφελός του,
 ἐμετανόησε πολλά, ἀλλ' ὁμως εὐσπλαχνία
 στὸν ἄδη και μετάνοια δὲν εἶναι πλειὸ καμμία.
 Εἶδε τὴν ἀγνωσίαν του, ξώρας δέ, σφάκελά του,
 εἶδε τί ἄσπρα ἤτανε μαῦρα και σκοτεινά του,
 και λογιάζω ἔλεγε, πλὴν ὄχι λογιάζω,
 πῶς τὸν ἀκούω δέ, θαρρῶ, και πῶς τότε κοιτάζω·
 ἀνάθεμα τὰ ἄσπρα μας· ἄσπρα, ἀνάθεμά σας·
 ἀνάθεμά σας και ἐσᾶς μαζί και τ' ὄνομά σας·
 ἄσπρα ὅπου μαυρίζετε ἀνθρώπων τὲς καρδιές,
 και τὲς ψυχὲς φλογίζετε μὲ φλόγες αἰωνίες·
 φιλαργυρία, ὄχεντρα ἀναθεματισμένη·
 φιλαργυρία, λάμια λαοκαταραμένη·
 φιλαργυρία, λέαινα, θηρίον αἰμοβόρον·
 φιλαργυρία, λύκαινα, θηρίον ψυχοφθόρον·
 φιλαργυρία, θύγατερ, κόρη τοῦ διαβόλου·
 φιλαργυρία, τῶν κακῶν μάνα τοῦ κόσμου ὄλου·
 φιλαργυρία, φάγουσα μ' ἔφαγες τὸν καϊμένον,
 μ' ἔφαγες τὸν ταλαίπωρον, τὸν κακομοιριασμένον·
 ἀνάθεμα τὰ ἄσπρα μου και τρὶς ἀνάθεμά τα,
 ἰδοὺ ἡ χάρις τῶν ἀσπρῶν· ἴδου τὰ τέλη, νά τα.
 Μὲ τ' ἄσπρα μου ἀγόρασα ἐγὼ τὸν θάνατόν μου,
 μὲ τ' ἄσπρα μου τὸν ἔφτειασα τὸν ἄδη τὸν δικόν μου,
 χάνω και τὰ παιδάκια μου, χάνω και τὴν ζωὴν μου,
 χάνω και τὸ βασίλειον, χάνω και τὴν ψυχὴν μου.»

Αὐτὰ και ἄλλα σὰν αὐτὰ ἐκεῖ ἔλεγ' ἐκεῖνος
 ὁ Πολυμήτωρ ὁ πικρὸς μὲ ἓνα μέγα θρήνος.
 Και αὐτουνοῦ και τῶν παιδιῶν και μὲ μεγάλον πόνον,
 ὅπου δικαίως, πλὴν οἰκτρῶς, εἶδεν αὐτῶν τὸν φόνον.
 Λόγια ὅπου τὰ ἔλεγεν αὐτὰ βεβαιωμένως,
 και Πολυκράτης τρέχοντας στὴν φούρκα ὁ καϊμένος·
 οἱ δὲ γυναῖκες ἄπονεσ τὸν μαῦρον τὸν τυφλόνον,
 και τὰ καϊμένα τὰ παιδιὰ ὅλα τὰ θανατόνον.
 Και ἔπαθε τὸ ἴδιον ὅπου και ἓνας ἄλλος
 διὰ τὰ ἄσπρα ἔπαθε, και τοῦτος δὲ μεγάλος.
 Ὅποταν ὁ Ἀλέξανδρος, τοῦ κόσμου ἡ τρομάρα,
 τὴν Θήβα κυριεύοντας τὴν πῆρεν ἡ κατάρρα,
 τὰ τείχη της ἐγκρέμνισε, τὴν εἶχεν ἀφανίση,
 κ' οἱ στρατιῶται ἄσπλαγχοι τὴν εἶχαν διαγουμίση·
 ἐτότε ἓνας στρατηγὸς ἀπὸ τὸν ἴδιον τόπον
 τοῦ μαύρου Πολυμήτωρος, και μὲ τὸν ἴδιον τρόπον,
 εἰς ἓνα σπῖτι μπαίνοντας μιᾶς γυναικὸς πλουσίας,
 εὐγενικῆς ἀρχόντισσας, τ' ὄνομα Θυμοκλείας,
 οἱ στρατιῶται ἄρχισαν νὰ παίρνουν, νὰ ἀρπάζουν,
 και νὰ κατακρημνίζουσι, τὸ σπῖτι νὰ ρημάζου·
 ὁ δὲ καλὸς τους στρατηγὸς, δὲν ξέρω τ' ὄνομά του,
 βλέποντας τὴν νοικοκυρά, τρελλάθ' ἡ ἀφεντιά του·
 ἔχασε και τὰ ὄπλα του και τὰ κατάστιχά του,
 και τὴν τραβᾷ μὲ ἐντροπὴν καμμίαν, σφάκελά του·
 τὴν δυναστεύει τὴν πτωχὴν, χωρὶς ποσῶς νὰ δώση
 ἀκρόασιν στὰ λόγια της, ὁ νοῦς εἶχε θαμπώση·
 τὸ πάθος τὸν κυριευσσε, και τὴν ἐπιθυμίαν
 αὐτοῦ μ' αὐτὴν ἐπλήρωσεν, ὡσὰν μὲ σκλάβια μίαν.
 Και δὲν τὸν ἔφθασεν αὐτό, ἀμμὴ τὴν ἐρωτοῦσε,
 ποῦ ἔκρυψε τὰ ἄσπρα της, και τὴν στενοχωροῦσε,
 ὅπου ὁ ἀδιάκριτος ἔπρεπε νὰ χάριση

Ἱστορία
περὶ τῆς
Θυμοκλείας

καὶ μέρος ἀπὸ τὰ λοιπὰ ὅπου ἔχαν διαγουμίση.
 Ἐσβησε μὲν ἡ σαρκικὴ φλόγα, ἐπιθυμία, 675
 δὲν ἔσβησεν ὅμως μαζί καὶ ἡ φιλαργυρία.
 Ἡ Θυμοκλεία ὄντας δὲ δικαίως θυμωμένη,
 μὲ τὸ νὰ ἐντροπιάσθηκεν, ἔστοντας τιμημένη,
 θέλοντας νὰ ἐκδικηθῆ, ἤυρε τὴν εὐκαιρίαν
 «ἔλα μαζί μου», τὸν λαλεῖ μὲ πᾶσαν προθυμίαν, 680
 καὶ εἰς τὸ περιβόλι της τὸν φέρνει, τότε μπάζει,
 καὶ τὸ πηγᾶδι δείχνει του, καὶ «νὰ ἐδῶ», φωνάζει,
 «ἐδῶ μέσα τὰ ἔρριξα τὰ τζεβαερικά μου,
 καὶ τ' ἄσπρα καὶ τὰ πράγματα τὰ πλέον ἀκριβὰ μου,
 ὅποταν ἐστοχάστηκα κ' εἶδα πὼς κινδυνεύει 685
 ἡ Θήβα ἢ πατρίδα μου, καὶ νὰ παρθῆ κοντεύει».
 Ὁ στρατηγὸς ὅλος τυφλὸς ἀπ' τὴν πλεονεξίαν,
 ὡς καθὼς ἦτον καὶ κουφὸς ἀπ' τὴν ἐπιθυμίαν,
 καθὼς ὁ Πολυμήστορας, ὁ καὶ συμπατριώτης,
 καὶ Πολυκράτης ὕστερα ἐκεῖνος ὁ Σαμιώτης, 690
 χωρὶς ποσῶς νὰ στοχασθῆ περίστασιν καμμίαν,
 τρέχει καὶ σκύφτει νὰ ἰδῆ μὲ ἄκραν προθυμίαν,
 ἡ Θυμοκλεία τὸν σκουντᾶ μὲ ὅλην τὴν καρδίαν της,
 τὸν ρίχνει μέσα εἰς αὐτὸ μὲ ἄμετρον χαρὰν της
 καὶ δὲν τὴν ἔφθασεν αὐτό, ἀμμὴ καὶ τὸν πετρόνει, 695
 ρίχνοντας πέτρες ἀρκετές, καὶ τονε θανατώνει.
 Φθάνουν οἱ στρατιῶτες του, ῥωτοῦν τὴν Θυμοκλείαν,
 «ἐδῶ μέσα τὸν κρέμισα», εἶπε μὲ ἀφοβίαν
 τρέχουν πεντὲξ ἀπὸ αὐτούς, εἰς τὸ πηγᾶδι μπαίνουν,
 καὶ τὸν τραβοῦν τὸν στρατηγὸν νεκρόν, καὶ ἀνεβαίνουν 700
 καὶ πιάνουν τὴν ἀρχόντισσα, τὴν δένουν, καὶ δεμένην
 τὴν φέρνουν στὸν Ἀλέξανδρον, πλὴν ὄχι τρομασμένην.
 Δὲν ἔχασε τὸ εἶναι της, ὡσὰν μία φονεύτρα,
 ἢ ὡσὰν μιὰ ἄλλη καμμιά κακὴ γυναῖκα κλέφτρα

στάθηκεν εἰς τὸ ἦθος της, ὡς μία τιμημένη, 705
 στάθηκεν ὡς νικήτρια, ὡς μιὰ στεφανωμένη,
 ἐστάθηκε μὲ ἔπαρσιν καὶ ἐν ἀγαλλιάσει,
 καὶ θαῦμα ἐπροξένησε τοῖς παρεστῶσι πᾶσι·
 ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος, τῆς φύσεως τὸ τέρας,
 Ἀριστοτέλους μαθητῆς, ἐπίγειος ἀστέρας, 710
 ἀπὸ τὸ στάσιμον αὐτῆς καὶ γενναιότητά της,
 πάραυτα ἐκατάλαβε τ' ἦτον ἡ ἀφεντιά της,
 καὶ δὲν ρωτᾷ ἐὰν αὐτὸ τὸ πράγμα ἔτζι εἶναι,
 καθὼς αὐτοὶ φωνάζουσι καὶ μαρτυροῦσι. «γύναυ»,
 Ἀμμὴ «ποῖα εἶσαι;» τὴν ρωτᾷ. «Εἶμαι», τοῦ ἀπεκρίθη, 715
 «τοῦ Θεαγένους ἀδελφή», ἔτζι ἀπηλογήθη,
 «τοῦ Θεαγένους αὐθεντὸς τῆς χώρας Χαιρωνείας,
 ὅπου πρὸ χρόνων δυὸ τριῶν ζήλω ἐλευθερίας
 Ἑλλάδος τῆς πατρίδος μας, αὐτὸς εἶχε θελήση 720
 Φίλιππον τὸν πατέρα σου νὰ τότε πολεμήση,
 κὶ ἀπέθανε στὸν πόλεμον μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι,
 θαρρῶ κ' ἡ βασιλεία σου καλώτατα τὸν ξέρει».
 Ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος πρόθυμος καὶ νὰ κἀνη
 ἔργα μεγάλα, θαυμαστά, ἀλλὰ καὶ νὰ μανθάνη,
 «πήγαινε, εἶπε, στὸ καλό», τὴν θαύμασε τῆς ὥρας, 725
 ἐσὺ καὶ τὰ παιδιά σου λεύτεροι ἐκ τῆς χώρας,
 ἐλευθερίας ἄξιον εἶναι ἡ γενεά σου,
 πολλὰ δὲ περισσότερον τοῦτο τὸ κάμωμά σου».
 Τοῦ Ἀλεξάνδρ', Ἀλέξανδρε, ἔχε τὴν εὐτυχίαν,
 κὶ ἐγὼ εἰς τὴν ὑπόθεσιν ἔρχομαι τὴν σαμίαν, 730
 τοὺς φιλαργύρους καὶ τοὺς τρεῖς ἐδῶ τοὺς ἀπαριάζω,
 ὡς πρέπει νὰ παιδεύωνται, ναί, καὶ τοὺς κατατρανιάζω,
 διότι καθὼς ἔκαμαν, εἶχασι πληρωθοῦσι,
 καὶ ὅσοι ἄλλοι ἀγαποῦν τ' ἄσπρα καὶ προσκυνοῦσι
 καὶ διὰ τοὺς Σαμιώτας μου τοὺς φιλελεημόνους 735

μιλῶ, ὅτι ὁ λόγος μου δι' αὐτουνοὺς καὶ μόνους.
 Ἐψάλα δὲ ἁγιασμοὺς εἰς τὸ Βαθὺ χωρίον
 ὑπὲρ τοὺς τριακόσιους, πενήτων καὶ πλουσιῶν
 καὶ ὄλους ὄχι μοναχὰ εἰς τὰ ὀσπίτια τους,
 ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ σπίτια καὶ εἰς τ' ἀμπέλια τους· 740
 τὸ δὲ Βαθὺ εἶναι χωριὸ τὸ πλεῖο καλῆτερόν της,
 ὡς πολυανθρωπότερον καὶ πλουσιώτερόν της·
 ὑπὲρ τὰ τετρακόσια σπίτια λογαριάζω,
 καὶ ἐκκλησίες ἕξ ἑπτὰ ὡς τόσες λογιάζω.
 Πῆγα εἰς τὸ Παληόκαστρο, εἰς τὸ Βαθὺ πλησίον, 745
 ὡς ἑκατὸ σπίτια αὐτὸ λέγεται τὸ χωρίον·
 ὡς ἑκατὸν ἁγιασμοὺς εἰς τοῦτο εἶχα ψάλη,
 ἐν εὐφροσύνη καὶ χαρᾷ πολλῇ τε καὶ μεγάλῃ.
 Πῆγα εἰς τοὺς Μυτιληνίους, χωριὸ μὲ διακόσια
 σπίτια καὶ περισσότερα λογιάζω ἀπὸ τόσα· 750
 ὑπὲρ τοὺς διακόσιους ἐδῶ ἔψαλα, πάλιν
 μ' εὐχαριστία μου πολλὴν καὶ ζέσιν τους μεγάλῃν.
 Πῆγα στὰ μοναστήρια Σταυροῦ καὶ Παναγίας,
 ἔψαλα ὡς τριάκοντα μετὰ φιλοδωρίας.
 Πῆγα καὶ εἰς τὴν Χώρα δέ, σκαμνὶ τῆς νήσου Σάμου, 755
 καὶ ἕως τριακόσια σπίτια, γέροντά μου,
 ἕως τριάντ' ἁγιασμοὺς θυμοῦμαι εἶχα ψάλη,
 σπάνις πολλή, καὶ στὸ σκαμνὶ μάλιστα, καὶ μεγάλη,
 ὅτι ἐδῶ δὲν ἄργησα, ἂν ἤθελα καθίσῃ,
 ἤθελα βεβαιότατα καὶ τοὺς ἑκατοντίση. 760
 Μέσα εἰς τὰ καράβια, καὶ μέσα στὸν ὄδα μου,
 ἐψάθησαν ἁγιασμοὶ κάμποσοι, δέσποτά μου.
 Ἄλλοῦ δὲν ἐπερπάτησα εἰς τὰ χωρία τ' ἄλλα,
 θαρρῶ νὰ εἶναι δεκοχτώ, μικρά τε καὶ μεγάλα,
 ὅλα δὲ χριστιανικά, ὅλα ἐλέει θεῖω· 765
 ἐδῶ κανεὶς δὲν κατοικεῖ, κανεὶς ἄλλος, πὲρ Ντίο,

Ἐβραῖος, Τοῦρκος, ἄπαγε, ἄλλη φυλὴ καμμία,
 Ἀρμένης, Φράγκος, Λούτερος, παντοῦ ὀρθοδοξία.
 Μ' ἐφιλοδώρησαν καλὰ ὑπὲρ τὰ χίλια γρόσα,
 κοντὰ στὰ γρόσα καὶ κρασί φορτώματα τρακόσα, 770
 ὀκάδες ὀγδοήκοντα τὸ ἓνα φόρτωμά τους,
 καὶ ἔταξαν νὰ τὸ δίνουσιν αὐτοὶ καὶ τὰ παιδιὰ τους·
 τοὺς εὐεργέτησα καλὰ καὶ ἐγὼ μὲ τὸν σταυρόν μου,
 τῶν ἀμπελιῶν τους ψόφησα τὴν ψεῖρα στὸν καιρόν μου.
 Ἄλλοῦ λοιπὸν δὲν πάτησα, σπεύδοντας νὰ κινήσω, 775
 καὶ εἰς τὸ μοναστήριον ὀπίσω νὰ γυρίσω.